

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

A. GERGELY András

MTA Politikai Tudományok Intézete – Etnoregionális Kutatóközpont

Eredeti közlés/Original publication:

Függelék, in: A. GERGELY András: *Tudományterületi át(-)tekintések*, 2006, MTA Politikai Tudományok Intézete Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont (Munkafüzetek 101.), 207–232. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.000.886

Dátum/Date: 2013. december /December – 2014. május /May. 31.

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

A. GERGELY András: MTA Politikai Tudományok Intézete – Etnoregionális Kutatóközpont, **20 old.**, No. 000.000.886, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Könyvtárakban / In libraries

Megjegyzés / Note:

ellenőrzött és szerkesztett szöveg / controlled and edited text

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, kulturális antropológia, kisebbségek, politikai antropológia, cigányság, zsidóság, antiszemitizmus, identitás, szociálandropológia, kultúráközi tanulmányok, etnicitás, regionális kutatások, alkalmazott antropológia

African studies in Hungary, cultural anthropology, minorities, political anthropology, gipsy, jews, anti-semitism, identity, social anthropology, inter-cultural studies, ethnicity, regional studies, applied anthropology

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS, ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMENTUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/ writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy le-töltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikánisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

MTA POLITIKAI TUDOMÁNYOK INTÉZETE – ETNOREGIONÁLIS KUTATÓKÖZPONT

/Időszaki ismertető/

A. Gergely András

Az 1995-ben alakult Etnoregionális Kutatóközpont (az alapító szándék alapján) intézetközi és tudományközi (pluridiszciplináris) szerepet vállal. Célja az etnikai és regionális kutatások, az etnoregionalizmus témakörét érintő tudományos anyagok gyűjtése, adatbázissá szervezése, oktatási és tudományos tanácsadás, valamint nemzetközi együttműködés kezdeményezése olyan határok fölötti kommunikáció kialakítása formájában, amely a kultúrák közeledését, a Kelet és Nyugat közötti politikai-kulturális tolerancia növelését szolgálja. A Kutatóközpont partnerintézmények közötti kapcsolattartás eszköze is, ennek megfelelően vállalja a kortárs kutatások, kutatási források, dokumentumok és források közreadását, kutatók cseréjét és nyilvánossággal való találkozásuk elősegítését.

A Kutatóközpont fórumot biztosít a tudományos párbeszédre, emellett olyan etnikai-regionális problémák, (és várhatóan egyre bővülő) kutatási témakörök elemzését vállalná, amelyek jelen voltak, vannak és lesznek a Glóbusz történetében; adott esetben kutatási projektek kidolgozását, illetőleg megbízók által megrendelt témafeldolgozást is vállal, továbbá az elkészült és dokumentált kutatási anyagokat hozzáférhetővé teszi az MTA intézetei, az egyetemek munkatársai, a PhD-tanulmányaikat végző hallgatók és külföldi kutatók számára. Működésének egyik alapvető feladata, hogy az egyes partnerintézmények kutatói számára biztosítsa a többi intézményben elkészült, kutatási szinten elérhetővé vált, publikált vagy kéziratban tartott anyagok hozzáférhetőségét, a témakörben érintett vagy érdekelt társintézmények kooperációját elősegítő tevékenységet (így pl. tudományos és oktatási intézmények ilyen tárgyú anyagainak cseréjét, nyilvántartását, megismerhetőségét, közös tudományos kincsé válását).

E téren a Kutatóközpont nem a hazai tudományos életben egyre erősebb rivalizálást, nem a bezárkózást és ellenérdekeltséget próbálja növelni, hanem éppen az egyre szűkebb alapkutatási költségvetési lehetőségek miatt keresi módját annak, hogy a kutatók és intézeteik (tanszékeik, alapítványaik stb.) együttműködési érdekeltséget ismerjenek föl, a kölcsönösség alapján tekintsenek az intézményi viszonyokra és a kiszorítás helyett a partnerkapcsolatok pozitív lehetőségét lássák be. Ugyanezt az elvet és feladatot tekintve a Kutatóközpont alapvetőnek a nemzetközi együttműködésben, a kormányzati szer-

vek és az oktatási szféra tudományos segítésében, továbbá a nyilvánosság mind szélesebb körének tájékoztatása terén.

A Kutatóközpont egymástól független, alkalmi kutatócsoportokkal oldja meg kutatási feladatait. Ezek struktúrájában illetve tematikájában nem a merev határok és változhatatlanul kirótt feladatkörök vagy témakörök a meghatározóak, hanem (egy műhely-jellegű együttműködést tekintve érvényes modellnek, párhuzamosan több műhelyt is működtetve) aszerint változik a Kutatóközpont belső struktúrája, ahogy az egy-egy projekt megvalósítása céljából racionális. A Kutatóközpont etnikai határoktól független kutatómunkát folytat, nemcsak a kelet-európai régió problematikáját, hanem az etnikum és politikum viszonylatában egyetemesen megfogalmazódó kérdésköröket is elemzi (itt munkahipotézisként etnikumnak nevezve kulturális, faji, kisebbségi, nemzetiségi népcsoportokat, politikumnak véve szinte mindazt, amely létmódjukat meghatározza).

A Kutatóközpont működési körén belül lehetőség nyílik a regionális összefüggések szemlészésére, Kelet és Nyugat nagyrégióinak összehasonlítására, a specifikusan Duna-menti népek etnohistóriájának tanulmányozására, Kelet- illetve Közép-Európa mai „jelentésének” föltérképezésére, a föderációs tervek és esélyek áttekintésére, a globális konfliktusok, interdependenciák, regionális krízisek és párhuzamosságok föltárására is. Természetesen a Kutatóközpont arra törekszik, hogy nemzetközi kapcsolatok révén szélesítse tudományos hatókörét és elérhetőségét, így nemcsak a kelet- vagy közép-európai régió, hanem a távoli földrészek (Afrika, Ázsia, Dél-Amerika) számos problematikáját is felöleli figyelmével, továbbá a tudományos hálózatok terén keresi kelet- és nyugat-európai vagy tengerentúli regionális kutatóközpontok, egyetemi tanszékek, alapítványi és kormányzati tudományos műhelyek, nemzetek fölötti szervezetek és nemzetek-alatti mozgalmak sokféle intézményét, állandó vagy alkalmi munkakapcsolat, közös projektek, kutatási és oktatási együttműködés, kiadványcsere és konferenciák rendezése érdekében.

Olyan kutatóközpont fenntartása a cél, amelyben kizárólag a kutatók nyitottságától függ, hogy mikor, kivel és milyen okból öhajtanak együttműködni, ha erre a pénzügyi forrásokat meg tudják teremteni. A már folyó kutatásokat a Kutatóközpont nem törekszik kisajátítani, viszont egy költségkímélőbb megoldás érdekében elősegítené, hogy az etnikai–regionális kutatási tematikában értékelhető tudományos eredmények más kutatásokban is hasznosuljanak, más intézetek számára is elérhetővé váljanak, más oktató- és kutatóhelyek által is ismertté legyenek, intézetközi viták anyagává válhassanak, esetleg publikálásra kerüljenek. Emellett célunk az is, hogy mind a folyó kutatásokat, mind a jövőben indulókat a témakörben jártas vagy abban érdekelt fiatal kutatókkal segítsük, akik nemcsak szakmai–kutatói gyakorlatot, kapcsolatokat és ismereteket szerezhetnek ezáltal, hanem olyan kitekintést is,

ami befolyásolhatja jövőendő életútjukat, perspektíváikat, tudományos pályájukat.

A Kutatóközpont tehát kutató, oktató, tanácsadó, koordinációs és dokumentációs feladatokat vállal. Ezek sikere érdekében igényli mindazok jelentkezését, akik effajta közös munkában részt vennének.

Fennállásának 10. évfordulóján (2006-ban) szakmai kezdeményezés nyomán a Kutatóközpont vállalta a kulturális antropológia hazai intézményesítésének feladatát, nevét ekkor kibővítéssel megváltoztatta *Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont*ra.

A Kutatóközpont az MTA Politikai Tudományok Intézményében működik, kutatási igazgatója: A. Gergely András (PhD).

Címe: H-1014 Budapest, I. Országház utca 30. Levélcím: 1399 BP., Pf. 694/115. Telefon: (36–1) 375–9011/305. E-mail: agergely@mtapti.hu

Az Etnoregionális Kutatóközpont kiadványainak listája elérhető [itt](#).

Az Etnoregionális Kutatóközpont kapcsolatainak listája elérhető [itt](#).

Az OSZK-val való együttműködés keretében a *Magyar Elektronikus Könyvtárban található kiadványok* (válogatás):

Elitek és piaci kultúraváltások

Szász Antónia: Parázs. Az asszimilált magyar zsidóság útkeresése.

Antos Balázs – Fiáth Titanilla: Határsávok. Az identitás meghatározói egy nyugat-magyarországi faluban

Fehérvári Marcell: A modern nagyváros metafizikája

Kiss Enikő – Anwar Aimen – Csiszár Anita: Az iszlám Magyarországon és Közel-Keleten

Vincze Kata Zsófia: Tradíció, emlékezés, értelmezés

Heltai Gyöngyi: A szokások és a test az európai etnológia perspektívájában

A Gergely András: Közelítések az etnofilmhez

A Gergely András: Kisebbségek és az integrációs csatlakozás

A. Gergely András: A francia politikatudomány recepciója Magyarországon

A. Gergely András: A raygam-ok neotribalizmusa

"Primitív" kultúrák, ősi hitek, modern genocídium

Politikai antropológiai források

Forrás: http://buster.mtapti.hu/mtapti/templates/etnoregionalis_kutkozp.html

KUTATÁSI TÉMAKÖRÖK

1.) Etnoregionális kutatások Európában és Magyarországon

Intézményközi és több tudományterületet magába fogadó adatbázis, kutatási tevékenység teszi ki a Kutatóközpont tevékenységének legjavát. E műkö-

désmód számos eleme (pályázatok, kutatási tervek, tudományos műhelyviták, kiadványszerkesztések, ajánlások, intézményközi egyeztetések, nyomdai előkészítés, konzultációk, stb.) nem látványos, de a térségi és regionális témakör annyi felé ágazik, hogy partnerkapcsolatokban és kortárs tematikus kutatásokban megannyi tématerv készül el, melyek egy része, eredménye publikációkban is napvilágot lát (2008-ig több mint 150 kiadvány), köztük számos fordítás- és dokumentumgyűjtemény, szövegválogatás, forráskiadás, tematikus monográfia is.

2) Térségi és interregionális kooperációk

Az utóbbi években megerősödött a kis- és nagytérségi, regionális kooperációk hatékonysága, növekedett számuk és kihatásuk. E téren felvidéki, kárpátaljai, erdélyi, délvidéki, őrvidéki és morvaországi intézményi kapcsolatok mellett távolabbi tájegységi intézményekkel is együttműködés alakult ki (az Alpok-Adria térségen túl francia, holland, spanyol, görög) szakmai műhelyekkel, melyek felé Kutatóközpontunk diákokat, kutatókat közvetít. A legutóbbi uniós pályázat szociálpolitikai tematikája mellett megerősödött a városkutatások (Berlin, Barcelona) és a mikrokulturális miliőben (falu, tanya, szigetvilág) megkezdődött kulturális antropológiai terepkutatások segítése (dél-amerikai, tajvani, balinéz, ausztráliai, észak-amerikai, afrikai terepeken). Erősödő sodra lett az elmúlt néhány évben az észak-, kelet- és nyugat-afrikai kooperációknak is (Maghreb-országok, Kongó, Kenya, Tanzánia). A transznacionális együttműködése területei az oktatástól a menekültügyig, a kórháztámogatástól a művészeti kezdeményezésekig számos témakört foglalt át, javarészt magyarországi civil kezdeményezésekkel együttes tevékenységben.

3) Helyi és területi önkormányzatiság

Kutatóközpontunk kezdetektől egyik fő témakörének tartja a helyi önkormányzatok, térségi társulások, területi politika kutatását, partnerkapcsolatban e témakör iránt érdeklődő akadémiai, oktatási és civil intézményekkel. Esetenként konzultációkon, konferenciákon túl kutatási támogatás, szakmai segítség, publikációs felület, kapcsolatháló-építés a vállalt feladat, függően az együttműködést kezdeményező partnerektől. Koordináló szerepet nyert a Kutatóközpont tudományterületek közötti network terén (pl. szociálpolitika – kisebbségi önkormányzatok, etnikai képviselő – kulturális reprezentáció, civil és alternatív kezdeményezések a régiós vagy pólus-rendszerben, oktatási és kutatási kooperáció kisebbségkutatások és etnopolitikai intézményrend-

szer között stb.). A partnerkapcsolatokból eredő további hálózatépítés a Budapest Fórum, a kulturális antropológia kutatóhelyei, a társadalmi mozgalmak intézményes képviselői között is megerősödtek a közelmúlt években (pl. Artemisszió Alapítvány, Afrikáért Alapítvány, Afrika Platform, Taita, Humanista Mozgalom, Védegylet, FairTrade, KAM stb.).

4) Régió, regionalizmus, regionalizáció

Az Uniótól független, kialakulását és bővülését évtizeddel megelőző kutatások terén következetes témavállalás jellemzi a Kutatóközpontot a régiókérdések feltárásában. Ennek szintjei közötti átjárást kutatások révén biztosítva a régió-problémák alulról szerveződő kérdései (mozgalmak, etnikai-regionális kezdeményezések, identitás-építés, lokális etnopolitikák), a regionalizálás állampolitikai témakörei (statisztikai régiók, pólusok, interregkezdeményezések, határmenti kooperációk, határokon átnyúló policyk stb.) és a régió-elméletek teoretikus kutatása iránti nyitottságot, számos kutatási együttműködés, kompromisszum-keresés, kapcsolatépítési stratégia közötti összekötő szerepet vállaltunk, melyek egy része publikációk formájában is napvilágot látott az *Etnoregionális munkafüzetek*, *Etnoregionális dokumentumok*, *Integrációs tanulmányok* és *Multi Language Working Papers* sorozatainkban.

5) Európai integráció, europeizáció, euro-identitás

A Kutatóközponthoz kapcsolódó kutatói kör mintegy évtizede vállalja az integrációs csatlakozási folyamat magyar és nemcsak magyar problémáinak analizését (leggyakrabban az MTA Kisebbségkutató, Szociológiai és Néprajzi kutatóintézeteinek, valamint az ELTE BTK, ELTE Társadalomtudományi Kar, a Szent István Egyetem Multidiszciplináris Doktoriskolája, az RKK intézményei, a Szegedi Tudományegyetem, a temesvári Szórvány Alapítvány, a kolozsvári BBTE politológus kutatói és diákjai, a csíkszeredai KAM partnerei stb.), újabban pedig az európai etnológia kutatóhelyei (Berlin, Grenoble, Párizs) közötti partnerkapcsolatban is. Némely eredményeinket kiadványaink is tükrözik, de támogatások hiányában a publikációk gyakran „olvadnak be” más kutatási és tematikus projektekbe. A szociopolitikai, átmenetkori, rendszerváltási, kelet-európaisággal összefüggő, kisebbség-tematikájú vagy migrációs szubkultúrákkal kapcsolatos kutatások nem csupán politikai stratégiák, érdekszerveződések, etnopolity-k, intézményen-kívüli kezdeményezések, identitás-építések problematikáit érintik, hanem a csoportszintű társadalmi válaszok kérdéskörét is, melyekre az uniós projektek ritkán ke-

resnek választ (pl. magyarországi Afrika-politikák, alternatív társadalmi kihívások, utca szintű politikai küzdelmek, zenepolitikai konfrontációk, ellenbeszéd és morálpolitikák, szubkultúra-csoportok közötti önreprezentációk, test-politikák, biopolitikák stb.).

6) Politikai tér, társadalmi idő, interperszonális kapcsolatok

Kiemelt, és jelentőségét tekintve egyre növekvő arányú a Kutatóközpont kutatási fókuszába kerülő speciális témakörökből kialakuló kapcsolathálózat, amely az akadémiai típusú tudományosság mellé beemeli a társadalmi tapasztalat más szintjeit is elbeszélő elemzéseket.

Ilyenek pl. a társadalmi átmenet, a rendszerváltások időiségének kérdései, a kollektív emlékezet terepei, helyei és „nem-helyei”, a mentális konstruktumok, a szimbolikus térhasználat problematikái, az időátélés és a társadalmi tempó megismerése, a partnerkapcsolati kommunikációk szintváltozásai, a társadalmi közléskultúra átalakulása, a tudás- és ismeretközvetítés feladatai, korszakos problémái, mikro-minoritások és nem-intézményes személyiségmutatkozások felületei, elvesztett identitások újrakeresése, hamistudati építmények formálódása, stb.

Ezek személyiséglélektani, mentalitásföldrajzi, politikai pszichológiai, idő- és emlékezet-kutatási, turizmusipari, mozgalmakutatási, történeti antropológiai vagy más szub-diszciplináris kutatási ágazatai könnyedén találkozhatnak a Kutatóközpont projektjeiben, konferenciáin, kiadványaiban.

Civil kezdeményezések, migráció-politikák, interkulturális térhasználati rítusok, mentális tökeformák, alternatív mozgalmi ellenkultúrák, társadalmi térkiszajátítási eljárások, szimbolikus politikai szférák, nyelvpolitikai dimenziók egyaránt megfogalmazódnak a kutatások anyagaiban – így a teljesebb értelemben vett interdiszciplinaritás kap biztosítékot az intézményes háttér révén.

7) Antropológiai és kultúrakutatási network

Kutatásaink tematikus sokszínűsége nem az intézmény nyitottságának, befogadó készségének függvénye csupán, hanem sokszor (vagy inkább) a kapcsolódó tudásterületek kutatóinak kiszolgáltatottsága, pályakezdő vagy még egyetemista, doktorandusz, olykor középiskolás tapasztalatlanságának kényszerhelyzetei miatt is állandóan formálódik, bővül és mélyül. Ebben határozott szerepe van az MTA intézményi keretei között elsőként vállalt, de társintézmények segítségével támaszkodni képes kulturális antropológiai profilváltásnak. A kisebbségkutatások, tájnéprajzi vagy szubkultúra-kutatások,

életmód- és értékutatók, mentalitás- vagy identitás-történeti feltárások számos akadémiai intézetbe tematikai alapon nem férnek bele – ezért is alakult ki az Etnoregionális Kutatóközpont.

A partnerkapcsolatokra épülő antropológiai témavállalás e tudásterület megismerés-tudományi horizontjának végtelen tematikáit vállalhatja átfogni olyan részkutatásokkal, amelyek oktatási, piaci, politikai tökehasználati vagy történeti tudati diszciplínákban már nem kaphatnak helyet (pl. barcelonai meleg mozgalom, mexikói emlékezet-stratégiák, afgán menekültkultúra Magyarországon, foci-diplomácia román–magyar változatban, perui rituális konfliktusok, roma „vérvád” és xenofóbia történeti alakváltozatai, tajvani japán identitás-építkezés irodalmi formái, afro-amerikai szinkretikus vallások párizsi klánjainak mentális mozgásai, ausztráliai magyar diaszpóra hazatudata, maghrebi turizmus identitás-formáló hatása mediterrán zenei műformákban stb.).

Mindezek az elvontnak tűnő részkérdések a politikai antropológia, a szimbolikus politika, a politikai kultúra és a politikai pszichológia térréumaival éppúgy kapcsolatban állnak, mint az identitásföldrajz, a nacionalizmus-elméletek vagy az ellenkultúra-kutatások tudásterületeivel, de ilyesfajta intézményi specifikáció lényegében más akadémiai vagy felsőoktatási szférában nem létezik Magyarországon, ezért kínál partnerkapcsolatokat a Kutatóközpont, melynek kilenc működő, önszervező műhelye önállóan is bekapcsolja kutatók, intézmények, diákok, határon inneniek és túliak, szerzők és olvasók, kérdezők és válaszadók szélesebb köreit a lehetséges hálózatba. (A műhelyek identitás, etnicitás, vallás, falu, város, mentalitás, zsidóságtudás, Afrika, romológia, szimbólumkutatás és újabban zenepolitikai–táncantropológiai tematikájuk, aktivitásuk a résztvevő kutatók, diákok, oktatók partnerkapcsolati gyakoriságától függ).

Aktuális kutatási témák, partnerkapcsolatok

A Kutatóközpont kapcsolatrendszerében természetesen alapvető helye van az intézeti (MTA PTI), intézetközi (MTA Szociológiai, Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató, Néprajzi, Történettudományi intézeti) networknek, ezeken felül intézményközi (MTA Társadalomkutató Központ, ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai Intézet, Köztársasági Elnöki Hivatal, Miniszterelnöki Hivatal, Európai Összehasonlító Kisebbségkutató, Pólusok Egyesület, OTKA, egyetemi PhD-képző és doktoriskolák stb.), interdiszciplináris és antropológiai kutatóhelyek (Pécsi Tudományegyetem, Miskolci Egyetem, Szegedi Tudományegyetem, Sapientia EMTE, Babes-Bolyai Tudományegyetem Európai Tanulmányok Központja, temesvári Diaszpóra Alapítvány, kolozsvári Magyar Politikatudományi Tanszék, Alteris Multikulturális Egyesület stb.)

és nemzetközi intézményrendszer számos más központja kutatóival. E kapcsolatok alkalmi jelleggel, de évek óta kitartóan és gyarapodó számban kínálnak kooperációt pályázatok, konferenciák, kiadványok és kutatócsere révén.

Néhány példa csupán az aktuális együttműködésekből:

– Oláh József: *Társadalmi párbeszéd. Magyarországi cigány és nemcigány közösségek kapcsolatrendszere*. Kutatási együttműködés. Partner-intézmények: *Fejér Megyei Terület Cigány Kisebbségi Önkormányzat, Kodolányi János Főiskola, Pécsi Tudományegyetem Politikatudományi Doktori Iskola, MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpontja, Roma Diplomások Országos Szervezete*. 2007–2010.

– Gantner Brigitta Eszter et al.: *Budapest / Berlin*. Kutatási együttműködés az európai etnológia, a kortárs zsidóságtudomány és a városantropológia eszköztárával. Partner intézmények: MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpontja – Humboldt Universitát, Berlin (Prof. Dr. Wolfgang Kaschuba) – ELTE Germanisztikai Intézet Közép-európai Németnyelvű Zsidó Kultúra Kutatócsoportja (Varga Péter) – Budapest/Berlin Szalon – MTA Nemzetközi Együttműködési Iroda – OTKA – ZDF Berlin, 2008–2011.

– Prof. Harald Mieg (Georg Zimmel Zentrum für Metropolenforschung), Humboldt Universitát, Berlin kezdeményezésére indult pályázat: „*VALUES. The socio-economic dynamics of Creative Industries*” (Marie Curie Initial Training Networks (ITN) Call: FP7-PEOPLE-ITN-2008). Együttműködő partnerek: MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpontja – ELTE BTK Esztétika Tanszék (Dr. Gács Anna, Hammer Ferenc) – ELTE BTK Atelier (Sonkoly Gábor) – Gantner Eszter (Berlin–Budapest Szalon) – Studio Metropolitana – ELTE Társadalomtudományi Kar Kulturális Antropológia Tanszék (Prónai Csaba, Csepeli György).

– Vitos Botond: *Pszí-Transz. Összehasonlító magatartástudományi kutatás a cseh és magyar alternatív pszichedelikus közösségek interkulturális kölcsönhatásairól*. Háttérintézmény: ELTE Társadalomtudományi Kar – Semmelweis Orvostudományi Egyetem Magatartástudományi Intézete. 2008–2011.

– Lányi Gusztáv: Politikai Magatartásvizsgáló Kutatóközpont – oktató, kutató, szolgáltató központ. Alapító tagok és partnerintézmények: MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpontja (A. Gergely András) – ELTE Társadalomtudományi Kar Társadalmi Kapcsolatok Intézete (Lányi Gusztáv) – Zsigmond Király Főiskola Társadalomtudományi Kutatási Központ (Kabai Imre), 2004 óta konferenciák, kötetek, kutatási tervek, hallgatómenedzselés, tehetséggondozás.

– Király Attila: *Tajvan, Japán és a nyelvpolitikai hagyomány*. Kutatási együttműködés a tajvani japán diaszpóra funkcionalitásáról szóló kooperációban. MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpontja – ELTE

Társadalomtudományi Kar Kulturális Antropológia Szakcsoportja. A kutatás eredményei megjelenés alatt (részben már publikálva a www.antroport.hu oldalon).

– Andics Petra: *The Bridges of Ambivalence. Australian–Hungarian discourses after 1989*. Kutatás, zárótanulmánya megjelenés alatt. Együttműködő partner-intézmények: Monash University, Australia – MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpontja, 2008.

További részkutatási témakörök

Szociálpolitika, mélyszegénység, kiszolgáltatottság

A kutatóközpont az évekkel korábban megkezdett, hat ország együttműködését biztosító EU–5-ös program keretében kutatási, anyaggyűjtési, szakmai kapcsolattartási támogatást nyert az uniós pályázat révén, francia partnerrel közösen, kutatói hálózat és nemzetközi összehasonlító elemzések elvégzése céljával. Az Etnoregionális Kutatóközpont és (e projektben megalakulásától) partnere, a Szegénységkutató Alapítvány anyagai az alábbi honlapon kerültek megjelenítésre:

The emergence of non-take up of social benefits. A comparative analysis: France, Greece, Spain, Germany, Netherlands, Hungary (www.exnota.org).
Revue internationale de science administrative; Social Policy & Administration; Journal of European Social Policy:

http://www.exnota.org/pdf/emergence/hungarian_emergence.pdf

Glossary (13 oldal): <http://www.exnota.org/pdf/glossary/hungary.pdf>

Hungarian Sources (10 oldal):

<http://www.exnota.org/bibliography.php?ctry=4>

EXNOTA scientific report – short summary (8 oldal):

<http://www.exnota.org/pdf/bibliography/hungary.pdf>

National Report (32 oldal):

<http://www.exnota.org/story.php?ctry=hungary&sum=1>

Összegző beszámoló: <http://www.exnota.org/story.php?synth=1&sum=1>

Politikai magatartáskutatás pszichológiai háttere

Az Etnoregionális Kutatóközpont együttműködési megállapodás alapján, az ELTE Szociológiai és Politikatudományi tanszékeivel közösen alapított Politikai Magatartásvizsgáló Kutatóközponttal (PMK) közös terveket formál. E kooperáció eddig egy kollektív művet eredményezett a szakterület alapker-

déseinek szakmai vitája alapján, másrészt egy monografikus művet a társadalmi rétegződés és az életesemények összefüggéseiről.

A 2006-os évben a PMK kollektívan vett részt a Magyar Pszichológiai Társaság biennális nagygyűlésén, együtt alkotva a Politikai Pszichológia I. szekciót. (A konferencia időpontja: 2006. május 26. Helyszín: ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Pszichológiai Intézete). A konferencián előadásra került szövegek írásos változatából kötet készül a PMK-projekt sorozatának 3. kötete, amely jelenleg szerkesztés állapotában van. Az egyik rész tanulmány:

– Társadalmi tempó mint szimbolikus hatalom: az automobilizáció rituális performansa. In *A pszichológia szerepe a változó társadalomban*. Szerk. Lányi Gusztáv. Kiadás alatt.

Duna-kutatás nemzetközi metszetben

Több hazai és nemzetközi tudományos intézménnyel kialakított kapcsolat segítette elő a 2002–2005 között kapott OTKA-támogatás kutatási programjának megvalósulását, melynek részeit hazai konferencia-alkalmak, projekt-eseményei zajlottak 2006-ban, részeit publikáció készült a kutatás forrásanyagainak és áttekintő elemzésének felölelésével.

Elkészült áttekintés: *Interkulturális kölcsönhatások: egy Duna-völgyi civilizáció összefüggései*. (Forrásmunkák és elemzés, monografikus összeállítás) MTA PTI Etnoregionális Kutatóközpont Dokumentum-füzetek, No. 22. MTA PTI, Budapest, 2006.

Menedékkérők, társadalmi integráció vagy depresszió

Az Etnoregionális Kutatóközpont a hazai civiltársadalmi csoportok közül számossal tart fenn folyamatos együttműködési kapcsolatot. Ezek egyike, egyúttal a leggyakoribb partner az Artemisszió Alapítvány, amely számos további partner bevonásával végzi szervezőmunkáját. Az Artemisszió 2006. november 22–25. között több nemzetközi szervezettel rendezte meg az EQUAL programja keretében Intézetünkben (is) zajló nemzetközi konferenciát. Ez a N.E.E.D.S. (Önállóan Egyenlő Esélyekkel Fejlesztési Partnerség) és más szervezetek (FIRST AID IN INTEGRATION, SPARK / MOBILEE, AROS ASYL) közreműködésével kialakított találkozó (a PTI-ben nov. 24–25-én) az *Integráció státusz nélkül – kihívások és új távlatok. A menedékkérők munkaerőpiaci és társadalmi integrációja* címen került megrendezésre, 15 külföldi partner részvételével. A konferencia anyagából kiadvány is készül, megfelelő pályázati finanszírozás esetén.

Kozmopolitizációs folyamatok az államátalakulásban

Az Etnoregionális Kutatóközpont meghívást kapott a Pázmány Péter Tudományegyetem 2006-os konferenciájára, amely „*Research Network on International Governance, Globalization, and the Transformation of the State*” („REGIMEN”) címen került megrendezésre. A „Globalizations: A Questioning of Conceptions of the Nation” szekcióban lehetőséget kapunk a bemutatkozásra. További kutatási anyagok is készülnek, köztük a politikai átmenet szimbolikus szféráiról, a kollektív emlékezet kelet-európai alakzatairól, a vizuális (fotó, film, falfirka, szamizdat stb.) forrásanyagok alapján áttekinthető reprezentációkról, köztük 1956, valamint az 1989-es rendszerváltoztatás (és a kelet-európai átmenetek) mutatkozásainak párhuzamairól.

Régiós partnerkapcsolat – kutatási és elméleti horizontok

A legkorábbi intézményközi kapcsolat formálódása a Kutatóközpont és a csíkszeredai KAM között kialakult partnerkapcsolati együttműködés keretében több szinten indult meg, közös kutatási tervek, kiadványok, kutatói és oktatási együttműködés, szakmai tanácsadás, párhuzamos projektek kivitelezése. Hasonló készség-szintű kapcsolattartás áll fenn a zentai (Vajdaság) magyar kulturális központtal, a kolozsvári Sapientia (EMTE) és a BBTE magyar tagozatának intézményei és a Kutatóközpont között, nem csupán regionális kutatási, kisebbségtudományi, hanem kulturális antropológiai, etno-kulturális, városantropológiai, vallástudományi témakörökben is. Lásd például a következőket:

- Bodó Julianna: *A formális és informális szféra ünneplési gyakorlata az 1980-as években* kötete, MTA PTI, Scientia Humana, 2005, Budapest;
- Bodó Julianna: *Politikai antropológiai megközelítések a kulturális emlékezet kutatásában*. In: Papp Richárd – Szarka László szerk.: *Bennünk élő múltjaink. Történelmi tudat – kulturális emlékezet*, Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Zenta, 2008, 47–60. old.;
- Bodó Julianna: *A mai etnoregionalizmus jelensége*. In: Bodó Barna szerk.: *Európai Unió és regionális politika*, Scientia Kiadó, Kolozsvár, 2008, 65–88. old.; *Anuar de Studii si comunicari multiculturale, Vol. 1*. Editura Status – Asociația Multiculturală ALTERIS, Arcus, Romania;
- Andics Petra: *The Bridges of Ambivalence. Australian–Hungarian discourses after 1989*. Monash University, 2008; Afrikáért Alapítvány kongói segélyprogramja; ID-Research tanzániai kórház-programja stb.).

Politikai múlt, etnikus jelen témakörei

Külső támogatás nélkül, de pályázati bázisra építve megkezdődött a Bukarestben élő magyarok identitás-állapotának kutatása. A kutatást elméleti felkészülés és rövid terepkutatás alapján kezdtük meg, több helyi csatlakozó reményével, mely kooperációhoz pályázati úton keresünk finansziális alapot. Publikációk csupán készülési szakaszban... Folyamatos levéltári kutatás zajlik a háttérben...

Történeti narratívák a román–magyar kapcsolattörténetben

A bukaresti magyarok kutatásában érdekelt kisebb kutatócsoport egyik – jól lehet mellékesnek tetsző – tevékenysége ama társadalmi környezet „kutatása”, amelynek egy sajátos, a magyar és a nemzetközi közvélemény előtt sem alapvetően ismert előzménye volt az 1956-os magyar eseményekkel kapcsolatos szolidaritás-vállalás. A fél évszázados emlékünnepek részeként megkezdődött 2006 nyarán a romániai magyar és román nemzettudati stratégiák feltárása, ezen belül a rendszerellenes társadalmi aktivitás történeti korszakainak utóvizsgálata, s ennek keretében az 1956–57-es történelmi jelentőségű lázadások feltérképezése.

A kutatás anyagából számos hírlapi cikk, megemlékezési sajtóanyag, fótódokumentáció, titkosszolgálati anyagok és belső jelentések feltárása, a nemzetközi reakció felmérésére vonatkozó kísérlet (nyugati tudósítások, rádió-anyagok, Szabad Európa-kommentárok, román ellencikkek sajtógyűjtése stb.) készült el, melyek részint Bukarestben, részint Budapesten, továbbá 11 romániai nagyvárosban bemutatásra kerülő vándorkiállítás anyagaként voltak láthatók (kurátor: Varga Andrea). A budapesti kiállítás a román-magyar kormánytárgyalások új fordulójaként, a kulturális miniszterek megnyitó jelenlétének kíséretében került nyilvánosság elé a budapesti Barabás-villa kiállítótermében.

A kutatás ezzel nem fejeződött be, készül egy közös kiadvány az Etno-regionális Kutatóközpont Dokumentum-sorozatába is, amely 1956 korabeli és mai eseményeinek esettanulmányi feldolgozásaiból áll – jelenleg a szerkesztés fázisában.

Néhány publikáció a kutatási együttműködésekből

a) címe: Szakál Gyula: *A civil szektor szerepe a társadalmi tőke képződésében*, műfaja: elméleti bevezetés, a megjelenés helye (a folyóirat illetve kötet

címe, a kiadó neve) MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont Munkafüzetek 102., 2006, Budapest, 98 oldal.

b). címe: A. Gergely András szerk.: *Interkulturális kölcsönhatások: egy Duna-völgyi civilizáció összefüggései*, műfaja: elméleti írások, dokumentumok és elemzések, a megjelenés helye (a folyóirat illetve kötet címe, a kiadó neve) MTA PTI Etnoregionális Kutatóközpont Dokumentum-füzetek, No. 22. MTA PTI, Budapest, 2006. OSZK: <http://mek.oszk.hu/10500/10504/10504.htm>

c) címe: A. Gergely András: *Tudományterületi áttekintések. Alkalmazott antropológiai és társ-tudások*, műfaja: tanulmánykötet, a megjelenés helye (a folyóirat illetve kötet címe, a kiadó neve) MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont Munkafüzetek 101, 254 nyomtatott A/4 oldal.

d) címe: Becze Szabolcs: *Nacionalizmus és ökológiai gondolkodás. A baszk új szociális mozgalmak environmentalista akcionalizmusa*, műfaja: tanulmány, a megjelenés helye (a folyóirat illetve kötet címe, a kiadó neve) MTA PTI, Budapest, 2006. Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont Munkafüzetek 103, 73 nyomtatott A/4 oldal.

e) címe: Károlyi Júlia – Simon Dávid szerk. *Romológia és szociális kirekesztettség* (Szociálpolitikai és szociálpedagógiai tanulmányok), műfaja: tanulmányok, a megjelenés helye (a folyóirat illetve kötet címe, a kiadó neve) MTA PTI, Budapest, 2006. Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont Munkafüzetek 98, 173 nyomtatott A/4 oldal, szerkesztés alatt.

f) címe: A. Gergely András szerk.: *Város a képben. Városantropológiai mintázatok Terézváros példáján*, műfaja: tanulmányok, dokumentumok és kutatási beszámolók, a megjelenés helye (a folyóirat illetve kötet címe, a kiadó neve) MTA PTI, Budapest, 2006. Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont Munkafüzetek 100, 273 nyomtatott A/4 oldal, <http://mek.oszk.hu/10300/10306>

g) címe: A. Gergely András: *A komplex kultúrakutatástól a politikai antropológiáig*, műfaja: tanulmánykötet, a megjelenés helye (a folyóirat illetve kötet címe, a kiadó neve) MTA PTI Digitális Archívum, 9. (2006/3). 90 nyomtatott A/4 oldal. Elektronikus forrás: <http://www.mtapti.hu/pdf/mtaga.pdf>

h) címe: Fodor Gabriella – A. Gergely András szerk.: *Kulturális tesztek. Testszimbólum, testátélés, testinterpretációk, antropológiai megközelítésekben*, műfaja: tanulmánykötet, a megjelenés helye (a folyóirat illetve kötet címe, a

kiadó neve) MTA PTI Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont Munkafüzetek 104., 235 old. (kiadás alatt)

Műhelymunka

Az Etnoregionális Kutatóközpont kétféle műhelytevékenységet folytat alapvetően, az egyikben serkentő, támogató partnerkapcsolatot tart célravezetőnek (ezt tükrözi néhány, a fentiekben említett kutatási program, tématervezés stb.), a másikban befogadó és fejlesztő céllal működik. Ez utóbbi tevékenység-együttes része az évekkel ezelőtti kezdeményezés, melynek révén a Kutatóközpontban 9 műhely kialakítására került sor, melyek eltérő intenzitással valósítják meg saját kutatási programjaikat.

A legintenzívebb kutatóműhelyi tevékenységet az MTA Kisebbségkutató Intézetével közös programok teljesítik ki (saját finansziális forrás erre sosem lévén, többnyire intézményi szinten is oda „kihelyezve”), a másik fontos műhelymunka a Szociológiai Kutatóintézetben zajlik. Itt több kutatási programban részt vállalva képviseljük a saját Kutatóközpontot, de számos műhelyvitában önállóan is kezdeményező feladatot vállalunk. Ennek során indult meg a *Falukutató Műhely*, valamint a *Szimbólumkutató Műhely* – mindkettő szervezésében főszerepet vállal Kapitány Ágnes és Gábor.

A *Falukutató Műhely* egyik alkalmi, bár fél éven át intenzíven előkészített programja volt a több helyszínen zajló erdélyi falukutatások organizálása. Publikálásra került Simon Zoltán több írása, Oláh Sándor egy tanulmánya, Baumann Tímea két lokális elemzése, Tesfay Sába három írása, Papp Richárd és Hajnal Virág több tanulmánya, valamint kiadásra előkészített formában számos további tanulmány várja megjelenését a Kutatóközpont sorozataiban (véltetően mostantól már online publikáció formájában).

Ugyancsak kiadásra készítettük elő a *Szimbólumkutató Műhely*ben elhangzott előadásokat (egy-egy közlemények már megjelentek, így pl. sajátom a *Társadalmi sebességről*, Csepeli György 60. születésnapjára készült kötetben (illetőleg az Etnoregionális Munkafüzetek 101. kötetében), valamint Császai Lajos egy írása is publikálás alatt van a *Test-képek* (Etnoregionális Munkafüzetek 104.) kiadványban.

További, viszonylag fiatalabb műhelyről is beszámolhatunk: *Zsidó kortárs és történeti kutatócsoport*ot hoztunk létre, melynek célja és feladata évi két konferencia, doktorandusz és felsőbb éves egyetemi hallgatók bevonása kutatásokba, nemzetközi projektek kialakítása, továbbá publikációs fórum, elektronikus kiadványok létrehozása. A kutatók kezdeményezésére kutatási programterv készült, melynek nemzetközi pályázatokon való beadása folytonos kísérletezés tárgya. Részbeni eredményekkel.

2008-tól kezdődően két még újabb tematika kezd műhely-jellegű formát kapni: Afrika-műhelyt alakítunk ki a megújult érdeklődés és network további éltetése céljával, valamint formálódóban van egy (az MTA Zenetudományi Intézetével közös) Tánc- és Zeneantropológiai Műhely létrehozása, amely első körben a magyarországi zenei szubkultúrák kutatási kérdéseire fókuszálna, köztük a hipp-hop, a party-kultúra, az etno-műfajok, a klezmer, a roma rap, a budapesti afro zenék, zenei szubkultúrák, zenepolitikai beszéd-módok, világzenei „globalizáció” versus lokális zenei alternatívák, a hastánc, a japán dobzenék, a latin táncok és az afrikai táncsoportok politikai és kulturális „nyelvezetének” hatásaival, kutatásával foglalkozna.

Pályázatok

Az Etnoregionális Kutatóközpontot mint intézményt kialakulásától fogva jellemezte a pályázati aktivitás, de közel másfél évtized alatt egyetlen forintnyi támogatást sem kapott semmilyen törekvéseire. Beadott pályázatok közül számosat a vezető nevén elnyert OTKA-pályázatok tettek ki (*Feltörekvés, reklám és szexualitás Magyarországon; Érdektérületek és területi érdekek; Egy dunai civilizáció etnoregionális összefüggései, Berlin–Budapest összehasonlító városantropológiai projekt*), további több tucatnyi pályázatot nem értékelték sehol támogatásra érdemesnek. Kísérlet történt a *Zsidó kortárs és történeti kutatócsoport* önálló pályázatának külföldi beadására, de ez eddig még nem vezetett sikerre. Ebből alakult viszont a most folyó egyik kutatási program, amelyet egy berlini kutatóközponttal az együttműködést előzetesen formalizálva kívánunk megvalósítani a „Jüdischer Raum” – *Konstruktionen in Budapest und in Berlin* című pályázat keretében. Partnerintézmény a *Georg Simmel Zentrum /HU-Berlin*; <http://www.gsz.hu-berlin.de>

A pályázatok sorsa nem független előéletüktől, ill. a közreműködő kutatók személyétől. Az Etnoregionális Kutatóközpont az elmúlt néhány évben több nagyobb opuszt jelentetett meg (Szakál Gyula, Bugovics Zoltán, Udvarhelyi Éva Tessza, Vincze Kata Zsófia, Fehérvári Marcell, Szász Antónia, Károlyi Júlia, Gantner Brigitta Eszter írásait az Etnoregionális Munkafüzetek sorozatában, valamint a Kutatóközpont horizontján jelen lévő folyóiratok, a *Kisebbségkutatás, Kultúra és Közösség, Regio* stb. oldalain), melyek helyszínei és szereplői továbbra is partnereink maradtak, továbbá bővülnek a hasonló témakörök kutatóinak tematikáival. Ezek a jövőendő kiadványok alapjai immár. A megjelent tanulmányok és kutatási összefoglalók listája az Etnoregionális Kutatóközpont kiadványainak elérhető példányaiban tekinthetők át teljesebben, legutóbb itt: <http://mek.oszk.hu/04500/04531>

Konferenciák, szakmai intézményi részvétel

Az Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont évente mintegy több tucatnyi konferenciát, műhelybeszélgetést, kerekasztalt szervez, további ugyanennyin vesz rész a kapcsolódó kutatók révén. Az MTA PTI szakmai körön, a Politikatudományi Társaság révén szervezett konferenciákon is részt vállalva, továbbá az MTA számos társintézményének rendezvényein jelen lévén az akadémiai tudományosság egy speciális „szeletét”, sajátos aspektusát képviseli. Saját, 2006-ban rendezett, a fennállás tízedik jubileumát ünneplő szakmai kerekasztal-beszélgetés és kétnapos konferencia során került sor olyan intézményközi egyeztetésre, melynek a rokon és közös határterületek keresése volt célja, hét szekcióban, *Az antropológia adaptációja: alkalmazkodik-e az alkalmazott antropológia?* címen.

A szakmai találkozó nyitó előadásában (*Alkuhelyzetek és analógiák: egy új „interdiszciplínáért”*) az Etnoregionális Kutatóközpont kialakítási céljainak, elmúlt évtizedbeli működésének, partnerkapcsolati körét bemutató és kiadványait ismertető összefoglalójában (melynek főbb elemei megtalálhatók a Munkafüzetek 101. kötetének záró részében) a múlt kooperatív gyakorlatának kiterjesztési szándékáról is beszámoltunk, jelezve az eddig alapjában véve finanszírozás nélküli működés új perspektíváit (pályázatok, NGO-partnerek és oktatási kapcsolatok magyar ill. külföldi partnerek révén, jobbra a „pályázatok Európájához” illeszkedő programok) lehetőségeivel számolva. A társintézmények vezetőivel közös szekcióban a tudományos intézetek mindegyike tanúsította tényleges partnerkapcsolati helyzetünket (*Antropológia az Akadémián: a kultúrakutatás intézményi státusa és perspektívái. Kerekasztal-beszélgetés.* Moderátor A.Gergely András).

Ezen a műhelyvitán lett megfontolás tárgya az Etnoregionális Kutatóközpont „átkeresztelése” Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközponttá, valamint lezajlott egy könyvbemutató is, mely a legfrissebb három kiadványt tárta az érdeklődők elé (a Nyitott Könyvműhely kiadó új sorozata és antropológiai kötetei: Boglár Lajos: *A tükrök két oldala – bevezetés a kulturális antropológiába*; A. Gergely András – Papp Richárd – Prónai Csaba szerk.: *Kultúrák között – Hommage à Boglár Lajos*, valamint Prónai Csaba szerk.: *Cigány világok Európában. Új Mandátum Kiadó*).

A konferencia további két napon kibővült az ELTE Társadalomtudományi Kara és a Szimbiózis Alapítvány, az Artemisszió Alapítvány és más kultúrakutató műhelyek jelenlétével, a szélesebb nyilvánosság előtt ezt a kultúraközi kutatási célrendszert bemutatva. A bemutatkozó kutatócsoportok és kutatási témák felvonultatását részben az *Össz-művészet, inter-tudomány vagy koponya-méricskélés? Kerekasztal-beszélgetés a kulturális antropológiai tudás mibenlétéről és értelmezéseiről* című rendezvény folytatta (Szimbiózis 2006 – Kulturális Antropológiai Szaknapok. Helyszín: Multiplex Mű-

velődési Központ, Budapest, honlap: www.szimbiozis.uw.hu). Az egyetemi és akadémiai szférák találkozásánál alighanem a külső kutatók bevonása volt csak fontosabb.

Az Etnoregionális Kutatóközpont számos olyan tudományterületi feladatot vállalt magára, melyek nem tartoznának szűken vett tudásterületéhez. Ezek egyike a történeti emlékezet és a politikai narratívák mentén kialakuló interdiszciplináris kérdésfeltevések részválaszainak keresése. E tárgykörben, az 1956-os nemzeti újraértékelési folyamat mintegy mellékösvényén, de a kortárs felfogásmódoktól nem függetlenül vettünk-vehettünk részt a Teleki László Alapítvány konferenciáján (*Fogalomváltozatok. Társadalmi egyenlőtlenség, ügynökkérdés, nemzeti és politikai közösség Közép-Európában*. TLA, Közép-Európai Tanulmányok Központja, 2006. szeptember 28-29.) megrendezett vitában, melyet *Kerekasztal-vita: Műtfeldolgozás és történetírás az „ügynökkérdés” kapcsán* címmel a *Regio* folyóirat közölte Kovács Éva szerkesztésében.

Minden konferencia-részvétel részletes ismertetése itt nem fér el, nem is ez a helye. Kiemelni inkább kapcsolatokat szükséges: elsők között az MTA Etnikai–nemzeti Kisebbségkutató Intézet szakmai vitáit, ELTE TÁTK kutatási és műhelyvitáit, a Pécsi Tudományegyetem Kommunikációs tanszékének és a Modernitás Doktoriskola oktatóinak–diákjainak–kutatóinak hatását, az újjáalakult Társadalomtudományi Társaság találkozóit, a Kodolányi János Főiskola rendezvényeit, a Fiatal Kultúrakutatók Szervezete vagy a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet konferenciáit, a Miskolci Egyetem antropológiai szaknapjait, a CEU és az OSA szervezte programokat, a MAKAT közgyűléseit és konferenciáit, a kolozsvári egyetem politológusainak Torockói Táborát, az ELTE BTK Atelier francia–magyar doktoriskolájának rendezvényeit, a Néprajzi Tanszék invitációit, az ELTE Germanisztikai Intézetének konferencia-sorozatát és a Néprajzi Múzeum változó témakörű programjait érdemes, mint állandó lehetőségeket.

A Kutatóközpont a szűken véve szaktudományos részvételeken túl számos más, „alternatív” programban vállal szerepet. Ilyenek a hazai zöld, ökológiai, alternatív, fair trade, környezetvédő, antiglobalizációs, békepolitikai rendezvények, a roma programok és konferenciák, a városvédő, kulturális örökségvédő, Méltóságot Mindenkinnek, flash-mob, erőszakellenes, anti-rasszista programokon való részvételek, aláírásgyűjtések, továbbá az Afrika Platform révén vállalt afrikanista elkötelezettségek mentén kialakult szerepek hosszú sora is. Ezek felsorolása túllépné a lehetetlen kereteket is. Hasonlóan széles körre nyílik kilátás az egyre sorjázó kulturális antropológiai vagy ahhoz közel álló intézmények (Anthropolis, Lord Tylor Társaság, Artemisszió Alapítvány, MAKAT, enBlok, Comitas), honlapok (Antroport, Muzbo, Szimbiozis, Szocháló) és aktivitások felé tekintve. Újabb kötődési terület a kortárs építészet, városformálás, környezettervezés, kulturális örök-

ségvédelem, tér- és emlékezet-kutatás, szociális kiszolgáltatottság és hajléktalanság, megint újabb a szórványgondozás, diaszpóra-politika, kisebbségiség-kutatások, határon túli település- és valláskutatások, etnokulturális nyilvánosság, kisebbségi sajtó és közszolgálatosság, kelet-európai új közösségihiányok, fogyasztáskultúra-változások, kapcsolatháló-szakadások témakörei.

Ezekre való pusztán utalás is oldalakat töltene meg a maguk konkrétságában. Annak említésére már csak roppant visszafogottan vállalkozom, miként függ össze az etnikai–regionális és komplex kultúrakutatási törekvések sora a film, fotó, színház, irodalom, zene párhuzamos kutatásának intézményi, interdiszciplináris, szakmai felületeivel. Ezek alighanem már csak egy önálló honlapra férnek el. Éppúgy, ahogy a Kutatóközpont részben műhelyei, részben kutatói révén mind közelebb kerül a legeltérőbb vallástudományi, felekezet-történeti, egyházpolitikai, „alter” és más hívő mozgalmak törekvéseinek megértéséhez, mint olyanhoz, amely nélkül sem a rendszerváltás utáni (és előtti) Magyarország, sem a legkülönbözőbb „policy-k” megfogalmazása sem lehet érvényes. Ezekhez részint támogatást is nyúlt, részint fontosnak véljük a megannyi szállal összefüggő, nem „tiszta politikai” politikák megértésének, megismerésének számos olyan oldalát értékként megfogalmazni, amelyre eddig sehol és semmilyen érdemi tudományos figyelem nem fordult illő alázattal.

Ez mintegy a Kutatóközpont ars poeticája is – ameddig még létezik.

A. Gergely András

A szerkesztő jegyzete / Note by the Editor: Sajnos, legutóbbi információink szerint, az igen gazdag tevékenységet felmutató intézeti csoport immár nem létezik. Létének fontosságát nem közvetlenül vitatva, de az MTA „szerkesztési” törekvéseinek folyamatában a Kutatóközpontok önálló létét intézményesen fölszámolva, központosítva megszüntetésre került (2011 áprilisában).